

MKCL
Creating a Knowledge Lit World
www.mkcl.org

Subject – भूगोल

Marks: 40

प्र.१ दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा:

४

- १) भारताची राजधानी _____ आहे.
(अ) मुंबई (ब) नवी दिल्ली (क) नागपूर (ड) अहमदाबाद
- २) ब्राझीलचा सर्वाधिक भूभाग _____.
(अ) उच्चभूमीचा आहे (ब) मैदानी आहे (क) पर्वतीय आहे (ड) विखंडित टेकड्यांचा आहे
- ३) ब्राझिलमध्ये समुद्रावरून येणाऱ्या वाऱ्यांना _____ पासून अडथळा निर्माण होतो.
(अ) हिमालय (ब) अजस्रकडा (क) अरवली (ड) पश्चिमघाट
- ४) भारत जगाच्या एकूण क्षेत्रापैकी फक्त _____ भूक्षेत्र व्यापतो.
(अ) २.४१% (ब) २.४०% (क) २.४२% (ड) २.४५%

प्र.२ योग्य जोड्या जुळवा.

४

‘अ’ गट (प्रदेश)		‘ब’ गट (प्राणी)	
१)	आसाम	अ)	रानटी गाढव
२)	वाळवंटी प्रदेश	ब)	हिमचित्ते
४)	हिमालयातील बर्फाळ प्रदेश	क)	एकशिंंगी गेंडा
४)	द्विपकल्पीय प्रदेश	ड)	जिराफ
		इ)	गवा

प्र.३ एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

४

- १) भारत हा कोणत्या खंडातील देश आहे?
- २) भारतात किती केंद्रशासित प्रदेश आहे?
- ३) ब्राझीलच्या कोणत्या भागात जास्त पाऊस पडतो?
- ४) ब्राझील व भारत या दोन्ही देशांतील पहिली जन सर्वेक्षण कोणत्या साली झाली?
- ५) ब्राझीलची किती टक्के लोकसंख्या शहरी भागात राहते?

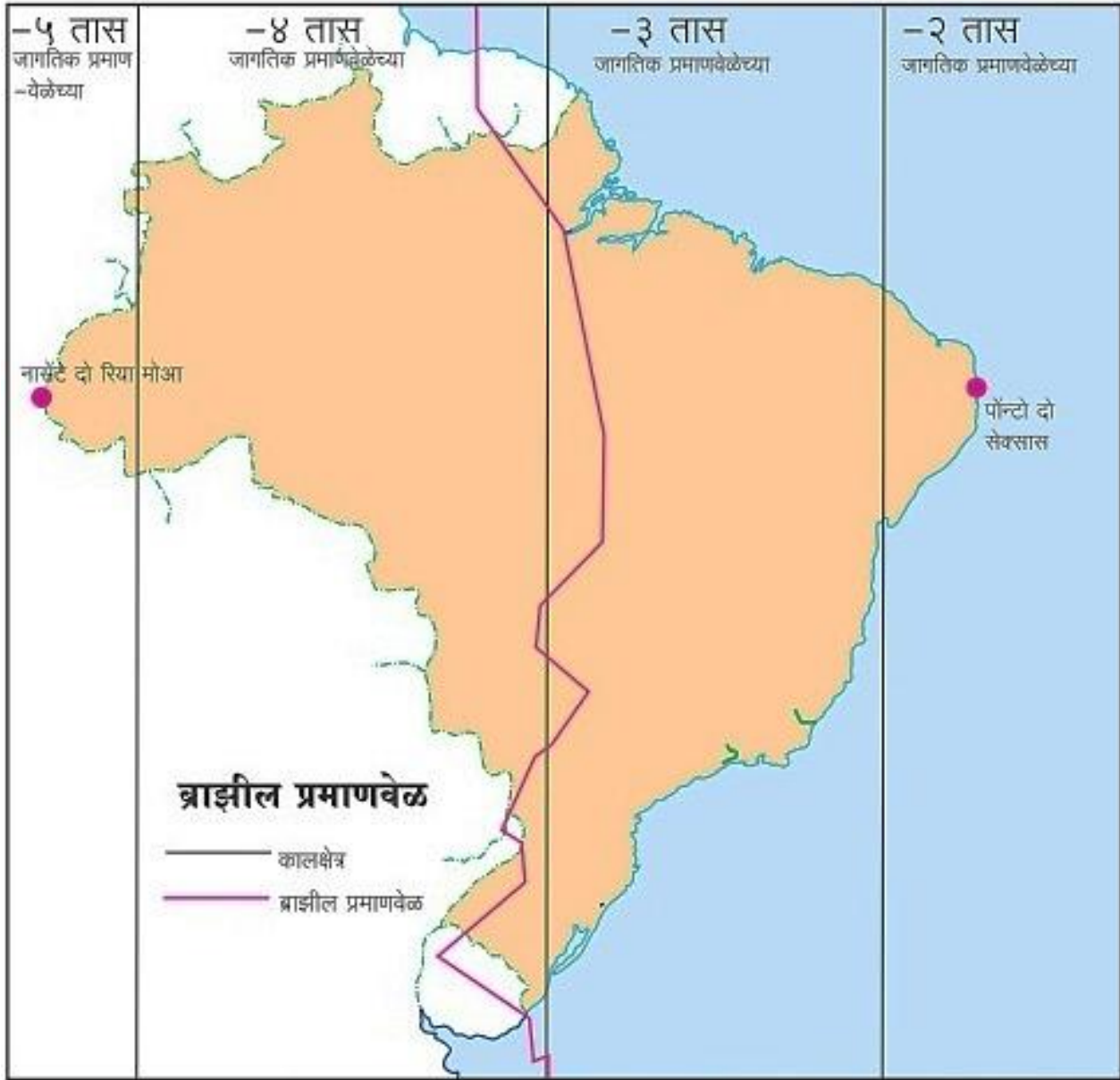
प्र.४ (अ) दोन्ही देशांतील स्थान, विस्तार व हवामान स्थिती लक्षात घेऊन पुढील तक्त्यात ऋतूप्रमाणे महिने लिहा. (कोणतेही दोन ऋतू)

४

ऋतू	भारत	ब्राझील
उन्हाळा		
हिवाळा		
पावसाळा		

(ब) दिलेल्या नकाशाचे वाचन करून विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

४

- १) नकाशात किती विभाग केलेले दिसत आहेत?
- २) हे विभाग कशाचे आहेत?
- ३) जागतिक प्रमाणवेळेच्या मागे याचा अर्थ काय?
- ४) ब्राझीलमध्ये कोणत्या भागातील वेळ इतर विभागांपेक्षा पुढे आहे?
- ५) ही वेळ इतर विभागांपेक्षा किती मिनिटांनी पुढे आहे?
- ६) लाल रंगाची ठळक रेषा काय दर्शवते?

१
१
१
१
१
१
६

प्र.५ खालील विधानांची भौगोलिक कारणे लिहा. (कोणतेही दोन)

- १) भारताच्या विविधतेत एकता आढळते.
- २) भारताच्या पूर्व किनाऱ्यावर नैसर्गिक बंदरे कमी आहेत.
- ३) ब्राझीलमध्ये नियमित हिमवर्षाव होत नाही.
- ४) ब्राझीलचा उत्तर भाग घनदाट वनांनी व्यापला आहे.

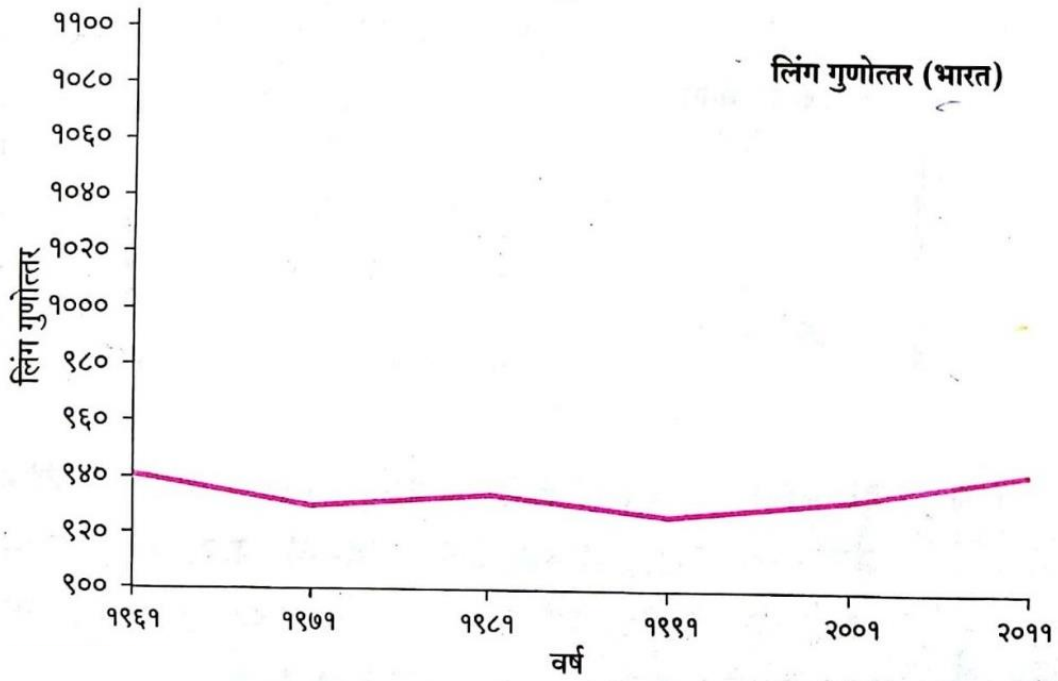
प्र.६ अ) दोन्ही देशांतील विविध क्षेत्रांतील मालकीबाबतचा तक्ता खाली दिला आहे. ब्राझीलप्रमाणे भारतासंदर्भात माहिती भरा व तक्ता पूर्ण करा.

६

भारत	क्षेत्र विभाग	ब्राझील
खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही	बँकांचा व्यवसाय	खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही
	रेल्वे	खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही
	विमान वाहतूक	
खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही	विद्युत निर्मिती	मुख्यत्वे सार्वजनिक
	लोह आणि	
खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही	पोलाद उद्योग	
सार्वजनिक काही खाजगी	आरोग्य	
खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही	शिक्षण	मुख्यत्वे सार्वजनिक काही खाजगी
	दूरसंचार	खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही

किंवा

आ) खालील आकृती भारतामधील लिंग गुणोत्तराची टक्केवारी बदल माहिती देते. ते वाचून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ६

- १) कोणत्या वर्षी लिंगगुणोत्तर जास्त आहे? १
- २) कोणत्या वर्षी लिंगगुणोत्तर कमी आहे? १
- ३) १९६१ साली लिंगगुणोत्तर किती होता? १
- ४) कुठल्या वर्षी लिंगगुणोत्तर १००० पेक्षा जास्त आहे. १
- ५) आकृतीवरून तुम्ही भारतातील लिंगगुणोत्तराचे काय निष्कर्ष काढाल? २

प्र.७ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) ८

- १) स्वातंत्र्योत्तर काळात भारत आणि ब्राझील या देशांना कोणत्या समस्यांना तोंड द्यावे लागले?
- २) क्षेत्र अभ्यासाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) भारत व ब्राझीलच्या प्राकृतिक रचनेतील फरक सांगा.
- ४) दक्षिणेकडून उत्तरेकडे भारतीय हवामानात होणारे बदल थोडक्यात सांगा.